

Rapport

PERCEPTIE EN WENSELIJKHEID SOC- ECONOMISCHE VERSCHILLEN

Juli 2018

Onderzoek in opdracht van GroenLinks

COLOFON

Uitgave

I&O Research
Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede

Rapportnummer

2018/118

Datum

Juli 2018

Opdrachtgever

GroenLinks

Auteurs

Peter Kanne
Nora Löb
Laurent Staartjes

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	5
1.1 Doel van het onderzoek	5
1.2 Onderzoeksverantwoording	5
1.3 Leeswijzer	6
2. Belangrijkste uitkomsten	8
3. Verdeling van vermogen	12
3.1 Kennis met betrekking tot vermogens in Nederland	12
3.2 Geschatte verdeling van vermogens in Nederland.....	13
3.3 Ideale verdeling van vermogen	13
3.4 Verschillen met werkelijkheid.....	14
3.5 Conclusie verdeling vermogen.....	16
4. Inkomensverhouding	18
4.1 Kennis met betrekking tot inkomensverhoudingen in Nederland.....	18
4.2 Geschatte verhouding tussen inkomen directeur en gemiddelde werknemer.....	19
4.3 Ideale verhouding inkomen directeur versus gemiddelde werknemer	19
4.4 Verschillen met de werkelijkheid	20
4.5 Conclusie inkomensverhouding	22

1

HOOFDSTUK

Inleiding

1. Inleiding

1.1 Doel van het onderzoek

GroenLinks heeft I&O Research gevraagd een onderzoek uit te voeren waaruit duidelijk wordt hoe kiezers denken over sociaaleconomische verschillen. Om dit te kunnen doen is gekozen voor de volgende drie thema's:

- 1 Verdeling van vermogen in Nederland.
- 2 Inkomensverhouding tussen directeuren en gemiddelde werknemers van de 25 grootste bedrijven in Nederland.
- 3 De tijd die ziekenhuisverpleegkundigen kwijt zijn aan daadwerkelijke zorg, dan wel aan administratief werk.

In dit rapport beschrijven we de resultaten van de twee thema's: verdeling van vermogen in Nederland en inkomensverhouding tussen directeuren en gemiddelde werknemers.

Per thema kwamen de volgende subvragen aan bod:

- Hoe schatten Nederlanders hun eigen kennis met betrekking tot dit thema in?
- Hoe denken ze dat de werkelijke situatie is binnen dit thema?
- Wat zien ze als de ideale situatie binnen dit thema?

In dit rapport beschrijven we tevens hoe de antwoorden op deze twee laatste vragen verschillen met de werkelijkheid.

1.2 Onderzoeksverantwoording

I&O Research voerde dit onderzoek uit in opdracht van GroenLinks. In de uitnodiging noch in de vraagstelling is respondenten verteld dat GroenLinks de opdrachtgever was. De titel van het onderzoek was 'actuele onderwerpen'. De uitnodigingstekst: *We willen u uitnodigen voor een onderzoek over een mix van actuele onderwerpen. Het gaat onder andere over het werk van verpleegkundigen, de verdeling van welvaart en we stellen enkele politieke vragen.*

Het onderzoek liep van 14 tot en met 29 juni 2018 en is grotendeels online uitgevoerd in het I&O Research Panel. Een klein deel van de steekproef is betrokken via PanelClix.

In dit onderzoek kregen respondenten een aantal vragen gesteld over: Tweede Kamerverkiezingen, de drie hoofdonderwerpen en een aantal vragen over de Europese verkiezingen. Door een fout¹ in de vragenlijst is – nadat deze fout is hersteld – een deel van het onderzoek opnieuw gedaan. Hiermee is het onderzoek gesplitst in onderzoek 1 en 2. Respondenten in onderzoek 1 kregen de vragen over inkomen en vermogen. Respondenten die uitgenodigd werden voor onderzoek 2 kregen naast de politieke vragen alleen vragen over de ziekenhuisverpleegkundige voorgelegd. Aan onderzoek 1 hebben in totaal 3.047 respondenten mee gedaan (waarvan 201 via PanelClix). Aan onderzoek 2 hebben 3.035 personen meegewerkt (inclusief 145 respondenten via PanelClix). Beide onderzoeken zijn representatief voor de Nederlandse bevolking.

De onderzoeksresultaten zijn na herweging op sekse, leeftijd, opleidingsniveau, regio en TK2017² representatief voor de Nederlandse bevolking van 18 jaar en ouder op deze achtergrondkenmerken.

¹ De twee percentages bij zorg en administratie waren omgedraaid.

² Stemgedrag Tweede Kamerverkiezing 2017

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de belangrijkste uitkomsten samengevat. Elk thema (verdeling van vermogen, inkomensverhouding) wordt daarna in afzonderlijke hoofdstukken behandeld (hoofdstukken 3 t/m 4). In elk hoofdstuk wordt eerst de werkelijk situatie weergegeven, gevolgd door de ingeschatte verdeling en vervolgens de ideale verdeling en het verschil met de werkelijkheid. Elk hoofdstuk eindigt met een korte conclusie.

2

HOOFDSTUK

Belangrijkste uitkomsten

2. Belangrijkste uitkomsten

Inleiding

In opdracht van GroenLinks voerde I&O Research in juni 2018 dit onderzoek uit onder ruim 3.000 Nederlanders. Doel van het onderzoek was om te achterhalen hoe Nederlanders aankijken tegen sociaaleconomische verschillen aan de hand van drie thema's³:

- verdeling van vermogen in Nederland
- inkomensverhouding tussen directeurs en werknemers van de 25 grootste bedrijven in Nederland
- de tijd die ziekenhuisverpleegkundigen kwijt zijn aan zorg versus administratief werk

Binnen alle drie thema's is respondenten gevraagd hoe zij de werkelijke situatie inschatten en hoe ze dit het liefst zouden zien (ideale situatie).

Bij alle drie thema's valt op dat Nederlanders de werkelijke situatie niet alleen anders inschatten dan hoe het in werkelijkheid is, maar ook dat de ideale situatie voor Nederlanders een compleet andere is dan de verwachte én de werkelijke situatie. Politieke voorkeur lijkt hier geen rol bij te spelen.

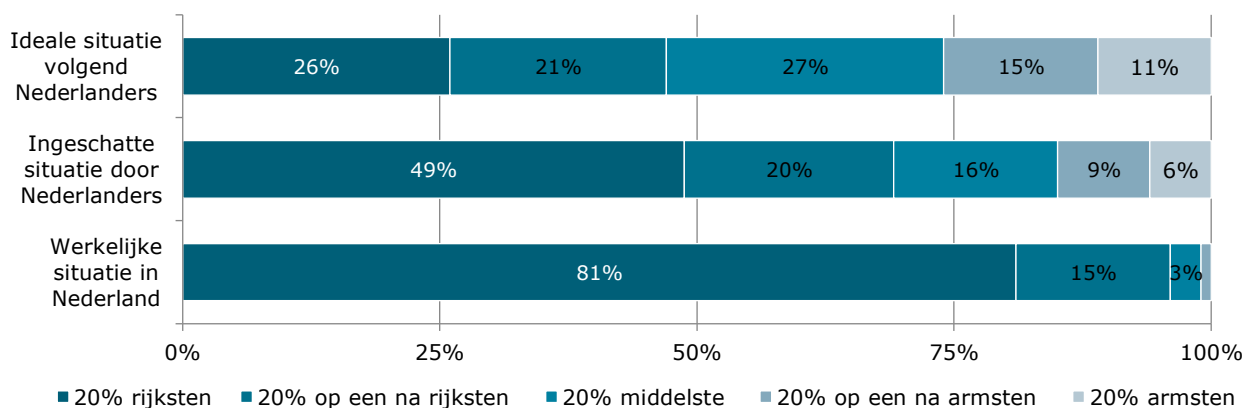
Verdeling van vermogen

Werkelijke situatie

In Nederland bezit de rijkste 20 procent 81 procent van al het vermogen. De op een na rijkste groep bezit 15 procent en de overige 60 procent bezit de overige 3 procent.

Figuur 2.1

Verdeling van vermogen- werkelijke⁴, ideale en ingeschatte situatie

³ De uitkomsten van thema 3 worden in een ander rapport besproken.

⁴ De vermogensverdeling in Nederland is: 0% (van het totale vermogen) voor de armste, 0.3% voor de tweede groep, 3.2% voor de middelste groep, 15.9% voor de vierde groep en 80.6% van de rijkste groep. In werkelijkheid heeft de armste 20% een negatief vermogen. Bron: <http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=83836ned&D1=1-3&D2=33-49&D3=0,57,72,190,211,363-364,414&D4=I&VW=T>

Ingeschatte situatie

Nederlanders schatten deze verdeling heel anders in. Ze denken dat rijkste 20 procent ongeveer de helft (49%) van het vermogen bezit en dat het overige vermogen gelijkmatiger is verdeeld over de andere vier groepen.

Ideale situatie

De ideale situatie ziet er volgens de gemiddelde Nederlander nog anders uit. Idealiter zien Nederlanders een verdeling waarbij de rijkste 20 procent naar verhouding meer bezit (26%), maar waar ook de andere delen van de bevolking een evenredig deel van het vermogen bezitten.

Weinig verschil naar achtergrondkenmerken

Het is opvallend hoe breed gedragen deze egalitaire ideaalsituatie is. Zowel hoger als lager opgeleiden willen een meer gelijke verdeling van vermogen. Kiezers van alle politieke partijen willen een eerlijkere verdeling. Kiezers van D66, VVD en CDA accepteren weliswaar grotere verschillen, maar deze verschillen zijn beduidend kleiner dan nu in de Nederlandse samenleving bestaan.

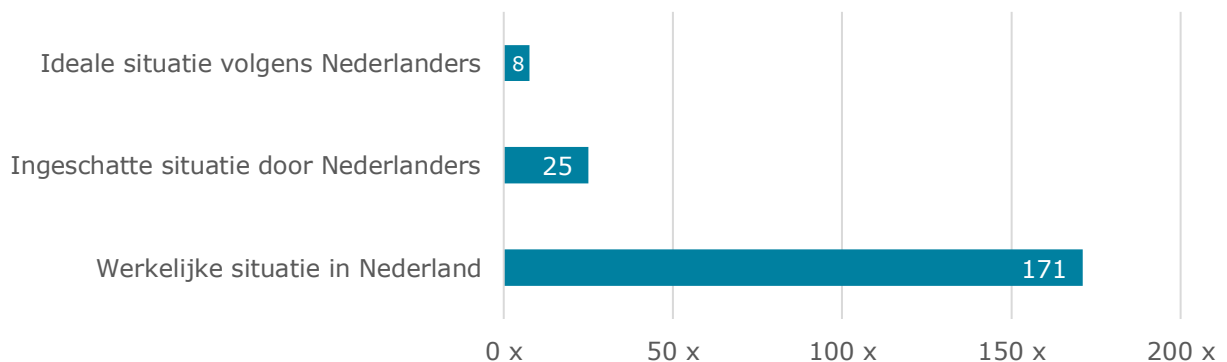
Inkomensverhouding

Werkelijke situatie

Een gemiddeld algemeen directeur van een van de 25 grootste Nederlandse bedrijven verdient ongeveer 171 keer meer dan zijn of haar gemiddelde werknemer.⁵

Figuur 2.2

Verhouding van inkomen- werkelijke situatie, ingeschat en ideale situatie

Ingeschatte situatie

Nederlanders denken dat een directeur ongeveer 25 keer meer verdient dan de gemiddelde werknemer.

Ideale situatie

Nederlanders vinden gemiddeld dat een directeur 8 keer zo veel zou mogen verdienen als zijn of haar gemiddelde werknemer.

⁵ ⁵ Een directeur van de 25e grootste Nederlandse bedrijven verdient 171 meer dan zijn of haar gemiddelde werknemer: <https://www.bloomberq.com/news/articles/2017-12-28/ceos-in-u-s-india-earn-the-most-compared-with-average-workers>

Kiezers van alle politieke partijen willen meer egalitaire verdeling

Ook hier valt op hoe algemeen gedeeld deze opvattingen zijn. Als VVD-kiezers de keuze wordt gegeven tussen een situatie waarin directeuren 171 keer meer verdienen dan de gemiddelde werknemers of 42 keer, kiezen zij ook in grote meerderheid voor 42 keer meer. GroenLinks-kiezers zijn het meest egalitair ingesteld: slechts 1 procent vindt dat een directeur 171 keer meer mag verdienen.

3

HOOFDSTUK

Verdeling van vermogen

3. Verdeling van vermogen

Dit hoofdstuk gaat over hoe burgers aankijken tegen de verdeling van vermogen in Nederland. Hoe gelijkmatig denken Nederlanders dat het vermogen in Nederland verdeeld is? En welke verdeling van vermogen vinden Nederlanders met meest ideaal? In paragraaf 3.1 is beschreven hoe respondenten de verdeling van vermogen inschatten. In paragraaf 3.2 wat de ideale verdeling van vermogen volgens respondenten is en in paragraaf 3.3 zijn de ideale en ingeschatte verdelingen van vermogen afgezet tegen de werkelijke verdeling.

3.1 Kennis met betrekking tot vermogens in Nederland

Aan de respondenten is gevraagd of zij een inschatting konden maken van de verdeling van vermogen in Nederland. De respondenten kregen de volgende beschrijving van vermogen voorgelegd.

Vermogen is de totale waarde van alles wat iemand bezit nadat daarvan zijn schulden zijn afgetrokken. Het gaat om geld dat iemand op de bank heeft staan, het eventuele bezit van een eigen huis, boot, aandelen, etc. minus iemands eventuele hypotheek, lening, andere schulden etc.

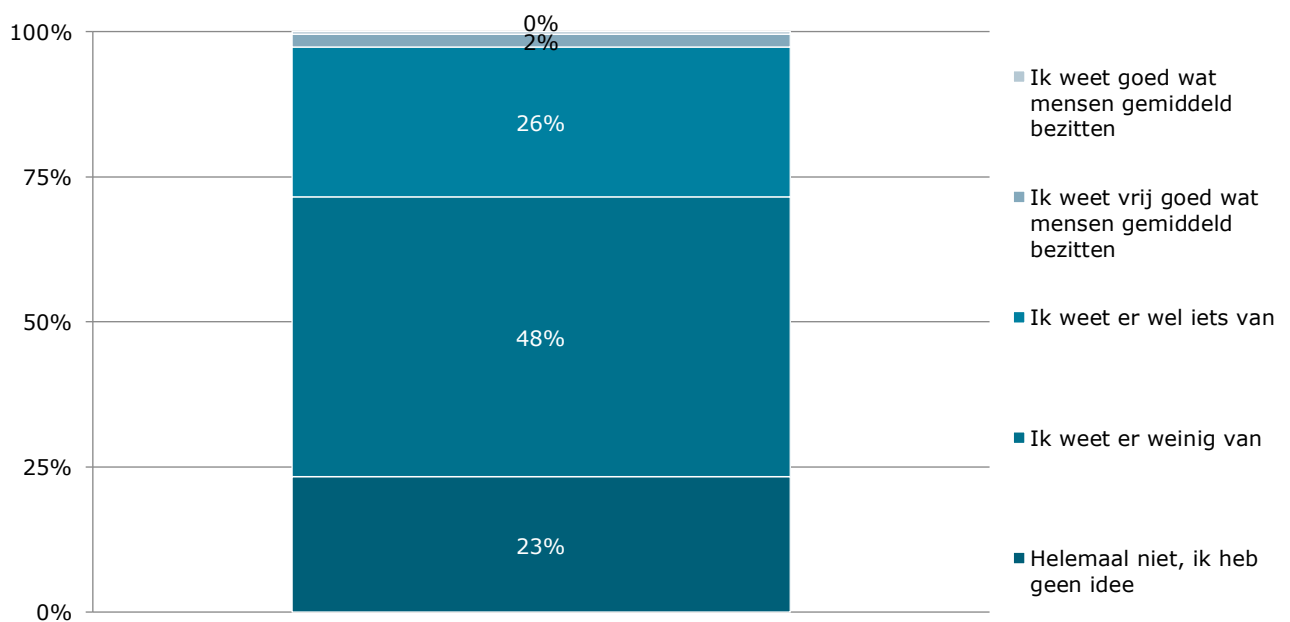
Let wel: het gaat hier niet over lonen of uitkeringen die mensen krijgen.

Meeste Nederlanders onbekend met vermogensverdeling

Allereerst is gevraagd in hoeverre men bekend is met wat mensen in Nederland gemiddeld aan vermogen hebben. Minder dan een kwart (23%) geeft aan hier niets van te weten, bijna de helft (48%) weet er weinig van af en ruim een kwart (26%) weet er wel iets vanaf. Een enkeling (2%) geeft aan vrij goed te weten hoe het vermogen verdeeld is, bijna niemand (0%) weet dat goed.

Figuur 3.1

Hoe goed bent u bekend met wat mensen in Nederland gemiddeld aan vermogen hebben? (n= 3.047)

3.2 Geschatte verdeling van vermogens in Nederland

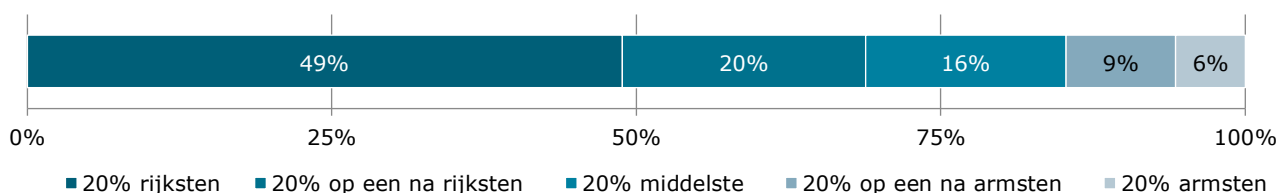
Vervolgens is gevraagd hoe men denkt dat het vermogen in Nederland verdeeld is. Hierbij is de Nederlandse bevolking als volgt in vijf groepen verdeeld:

- 20 procent rijkste mensen
- 20 procent op een na rijkste
- 20 procent middelste
- 20 procent op een na armsten
- 20 procent armsten

Aan de respondenten is gevraagd om voor elke groep in te schatten welk percentage van het Nederlands vermogen zij bezitten⁶. Men denkt dat de rijkste 20 procent ongeveer de helft (49%) van het vermogen bezit, de middelste 20 procent ongeveer 16 procent en de armste 20 procent in ieder geval nog 6 procent (figuur 3.2).

Figuur 3.2

Kunt u voor elke groep aangeven welk percentage van al het vermogen in Nederland zij bezitten, zodanig dat de percentages optellen tot 100%? – huidige situatie (n=2.433)⁷

Kiezers van D66 (55%), GroenLinks (55%) en PvdA (54%) zitten het hoogst voor de rijkste 20 procent. Kiezers van 50Plus (43%), PVV (44%) en VVD (46%) het laagst. De verschillen naar opleiding zijn groter: hoger opgeleiden schatten met 57 procent het percentage vermogen dat de rijkste 20 procent bezit beduidend hoger in dan lager opgeleiden (40%).

Mannen schatten het percentage dat de rijkste 20 procent bezit hoger in dan vrouwen (respectievelijk 53% en 44%).

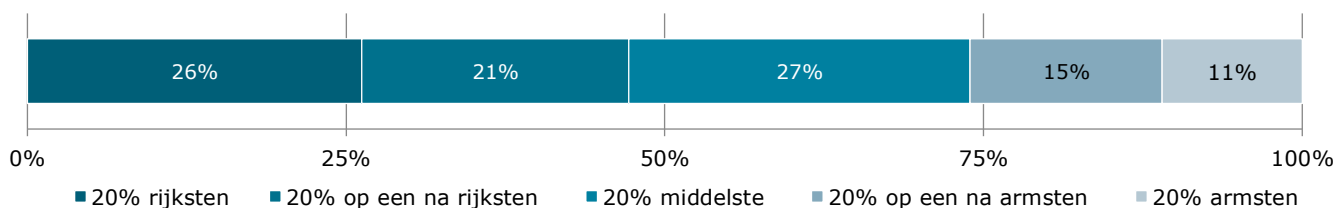
3.3 Ideale verdeling van vermogen

Nadat respondenten een inschatting van de huidige situatie hebben gegeven, is ze gevaagd aan te geven hoe de verdeling van vermogen in Nederland er volgens hen *idealiter* zou uitzien.

In een ideale situatie bezit de rijkste 20 procent van de bevolking volgens de Nederlanders 26 procent van het totale vermogen. De verschillen tussen de armste kwintielen en de rijkste groep zijn in de ideale situatie een stuk een kleiner dan in de ingeschatte situatie (15%- zie figuur 3.3).

Figuur 3.3

En wat vindt u hoe de verdeling van vermogen in Nederland er zou moeten uitzien in de ideale situatie? (n=2.085)⁸

⁶ Met de extra informatie dat: als mensen schulden hebben, we doen we alsof ze niets bezitten.

⁷ Respondenten konden ook de optie weet ik niet kiezen. Deze uitkomsten zijn niet meegenomen in de analyse.

⁸ Respondenten konden ook de optie weet ik niet kiezen. Deze uitkomsten zijn niet meegenomen in de analyse.

Het is opvallend hoe egalitair Nederlanders de ideale situatie zien. Dit blijkt als we kijken naar de verschillen naar opleiding (hoger opgeleiden vinden dat de rijkste 20 procent 30% van het vermogen mag bezitten, lager opgeleiden 22%), maar ook als we de politieke voorkeur erbij betrekken. Kiezers van D66 (31%), VVD (29%) en CDA (28%) accepteren de grootste verschillen, kiezers van PvdD (23%), 50Plus, SP, PvdA, SGP (allen 24%) vinden dat de verschillen klein moeten zijn. Kiezers van GroenLinks zitten met 26 procent op het gemiddelde. Maar over de hele linie van het politieke spectrum zijn kiezers dus voor gelijkmatiger verdeling van vermogen.

3.4 Verschillen met werkelijkheid

Respondenten zijn via een 'split-run' experiment in twee willekeurige (maar gelijke) steekproeven verdeeld (Groep I en 2; zie afbeelding 3.1). De twee groepen kregen twee alternatieve verdelingen van het vermogen te zien (A en B), waarvan A de werkelijke verdeling van het vermogen in Nederland betreft en B per groep varieerde. Groep II kreeg als situatie B een verdeling die het meest egalitair is, terwijl Groep I een verdeling te zien kreeg bij B die ligt tussen de egalitaire en de werkelijke situatie. In beide groepen is eerst gevraagd een inschatting te geven van de verdeling van vermogen in de huidige situatie⁹ en vervolgens naar de verdeling van vermogen in de ideale situatie. Respondenten konden dus aangeven welke verdeling (A of B) het meest lijkt op de huidige situatie in Nederland en welke men het meest ideaal vindt.

Afbeelding 3.1

Verdeling van vermogen in Nederland

		Huidige situatie/Ideale situatie		
			A.	B.
	Groep I	20% rijksten bezit	81%	45%
		20% op een na rijksten bezit	15%	22%
		20% middelste bezit	3%	15%
		20% op een na armsten bezit	1%	13%
		20% armsten bezit	0%	5%
		Huidige situatie/Ideale situatie		
			A.	B.
Groep II	20% rijksten bezit		81%	25%
	20% op een na rijksten bezit 20% middelste bezit		15%	22%
	20% op een na armsten bezit		3%	20%
	20% armsten bezit		1%	18%
			0%	15%

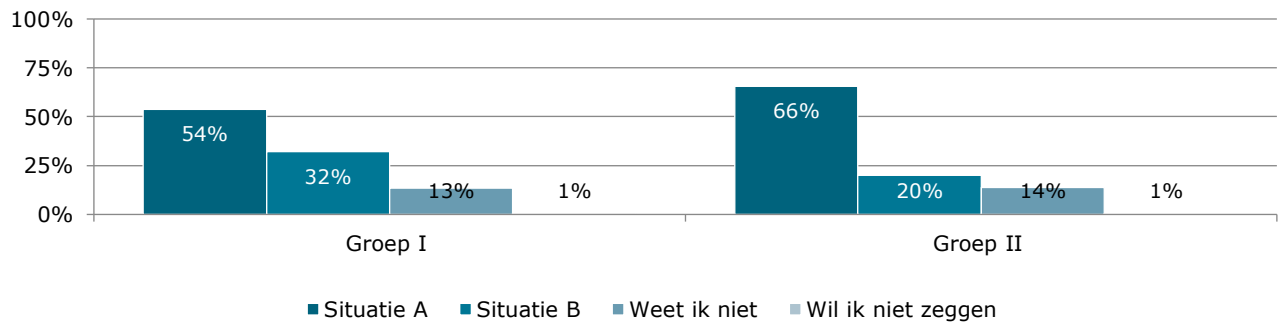
⁹ De vermogensverdeling in Nederland is: 0% (van het totale vermogen) voor de armste, 0.3% voor de tweede groep, 3.2% voor de middelste groep, 15.9% voor de vierde groep en 80.6% van de rijkste groep. In werkelijkheid heeft de armste 20% een negatief vermogen. Bron: <http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=83836ned&D1=1-3&D2=33-49&D3=0,57,72,190,211,363-364,414&D4=I&VW=T>

Huidige situatie

In onderstaande figuur zijn zowel de keuzes van Groep I als 2 te zien. De meerderheid van de Nederlanders (Groep I = 54% en Groep II = 66%) denkt dat situatie A de werkelijke verdeling van vermogen in Nederland weergeeft – wat ook het geval is. Een veel kleinere groep denkt dat het vermogen in Nederland zo gelijkmatig verdeeld is als te zien is in situatie B (32% in Groep I; 20% Groep II). In beide groepen geeft ongeveer een zesde aan het niet te weten of het niet te willen zeggen.

Figuur 3.4

Kunt u aangeven welke verdeling het meest lijkt op de huidige situatie in Nederland? (Groep I N = 1.458 en Groep II N = 1.562)

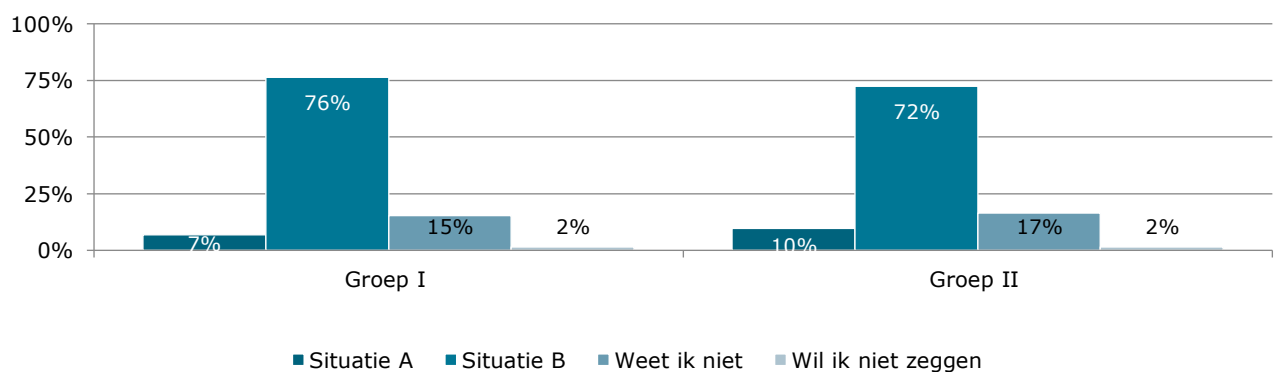

Ideale situatie

Vervolgens is respondenten gevraagd welke van de twee voorgelegde varianten de meest ideale variant is om het vermogen te verdelen. (Bijna) driekwart van de respondenten kiest in dat geval voor de meer egalitaire situatie B (76% in Groep I, 72% in Groep II). Een op de zes of vijf zegt het niet te weten of het niet te willen zeggen.

Figuur 3.5

Welk van de twee situaties ziet u dan als de meest ideale situatie? (Groep I N = 1.458 en Groep II N = 1.562)

3.5 Conclusie verdeling vermogen

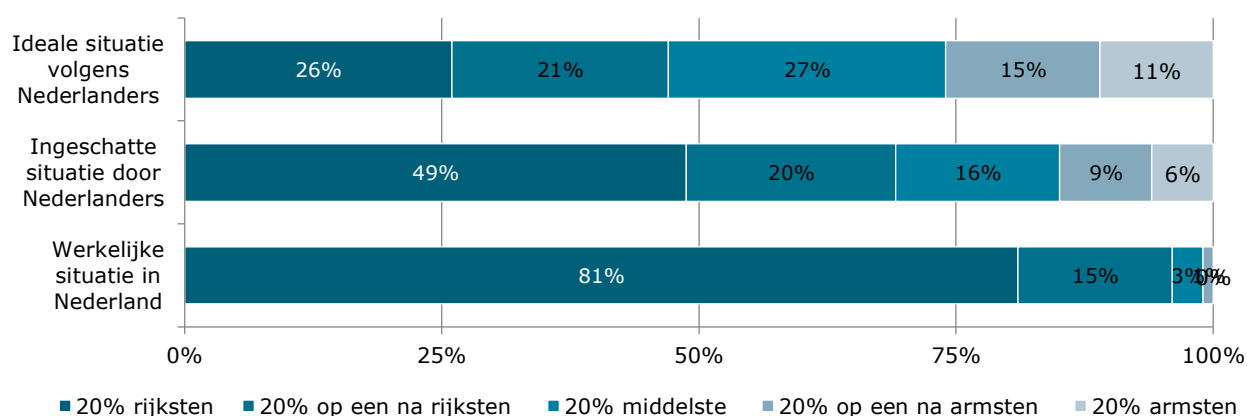
Er bestaat een groot verschil tussen hoe Nederlanders de verdeling van vermogen in Nederland inschatten, hoe deze werkelijk is en wat Nederlanders gemiddeld genomen als de ideale verdeling beschouwen.

Nederlanders denken dat de rijkste 20 procent ongeveer de helft van al het vermogen bezit en dat de andere helft verdeeld is over de overige 80 procent. In werkelijkheid is dat echter geen 49 procent, maar bezit de rijkste 20 procent 81 procent van al het vermogen.

Idealiter zien Nederlanders een veel meer egalitaire verdeling, een verdeling waarbij de rijkste 20 procent naar verhouding weliswaar meer bezit (26%), maar waar ook de andere delen van de bevolking een deel van het vermogen bezitten.

Figuur 3.6

Verdeling van vermogen- werkelijke¹⁰, ideale en ingeschatte situatie

Het is opvallend hoe breed gedragen deze egalitaire ideaalsituatie is. Zowel hoger als lager opgeleiden willen een meer egalitaire verdeling van vermogen. Kiezers van alle politieke partijen willen een eerlijker verdeling. Kiezers van D66, VVD en CDA accepteren weliswaar grotere verschillen, maar deze verschillen zijn beduidend kleiner dan nu in de Nederlandse samenleving bestaan.

¹⁰ De vermogensverdeling in Nederland is: 0% (van het totale vermogen) voor de armste, 0.3% voor de tweede groep, 3.2% voor de middelste groep, 15.9% voor de vierde groep en 80.6% van de rijkste groep. In werkelijkheid heeft de armste 20% een negatief vermogen. Bron: <http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=83836ned&D1=1-3&D2=33-49&D3=0,57,72,190,211,363-364,414&D4=I&VW=T>

4

HOOFDSTUK

Inkomensverhouding

4. Inkomensverhouding

Dit hoofdstuk gaat over hoe burgers aankijken tegen de inkomensverdeling tussen de gemiddelde werknemers en directeuren van de 25 grootste bedrijven. In paragraaf 4.1 beschrijven we de zelfingeschatte kennis met betrekking tot dit onderwerp, in 4.2 wat Nederlanders denken dat het inkomen van een gemiddelde werknemer of een directeur is. In paragraaf 4.3 wat de ideale verschil is tussen werknemers en directeuren en in paragraaf 4.4 is het ideale verschil in inkomen afgezet tegen het werkelijke verschil van inkomen. In 4.5 geven we een beknopte conclusie over dit hoofdstuk.

4.1 Kennis met betrekking tot inkomensverhoudingen in Nederland

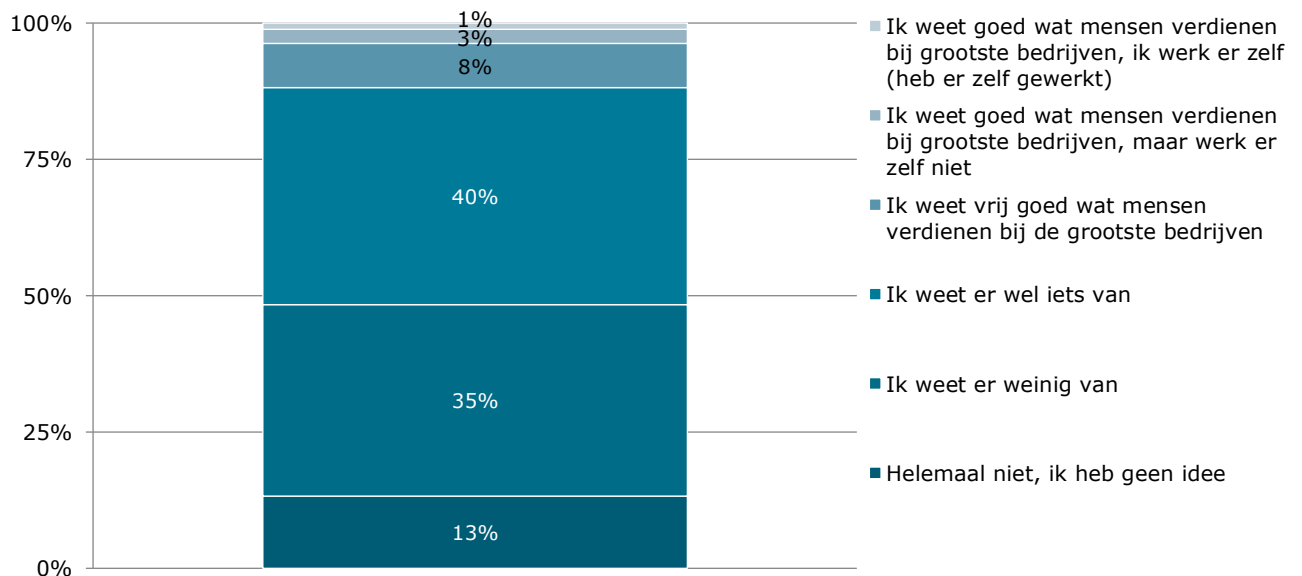
Aan de respondenten is gevraagd of zij een inschatting konden maken van de verdeling van het inkomen tussen een gemiddelde werknemers en directeuren van de 25 grootste Nederlandse bedrijven, zoals Philips, Heineken, ING, ABN Amro, Shell, Ahold (Albert Heijn), Unilever, ASML of AkzoNobel.

Meeste Nederlanders onbekend met verdeling inkomen

Bijna de helft van de Nederlanders geeft aan niets (13%) of weinig (35%) van de inkomensverdeling te weten. Vier op de tien geven aan er wel iets van te weten. Een heel kleine groep (8%) geeft aan vrij goed te weten hoe de inkomensverhoudingen zijn en een enkeling geeft aan het goed te weten (3%).

Figuur 4.1

Hoe goed bent u bekend met wat mensen bij de grootste bedrijven in Nederland verdienen? Denk bijvoorbeeld aan Philips, Heineken, ING, ABN Amro, Shell, Ahold (Albert Heijn), Unilever, ASML of AkzoNobel (n=3.047)

4.2 Geschatte verhouding tussen inkomen directeur en gemiddelde werknemer

Hoe schatten Nederlanders de verschillen in tussen het inkomen van de directeuren van de grootste 25 bedrijven en hun gemiddelde werknemers? Gemiddeld genomen denkt men dat een directeur van een top 25 bedrijf 84.065 euro bruto per maand verdient tegenover 3.303 euro bruto per maand voor een gemiddelde werknemer. Dat betekent dat Nederlanders denken dat een directeur ongeveer 25 keer meer verdient dan een gemiddelde werknemer van zijn of haar bedrijf. Kiezers van VVD, PVV en ChristenUnie schatten dit zelfs nog lager in.

In werkelijkheid verdient een directeur 171 keer meer dan een gemiddelde werknemer¹¹.

Tabel 4.1

Wat denkt u dat een gemiddelde werknemer, die werkzaam is bij één van de 25 grootste bedrijven in Nederland, verdient (bruto per maand)? En wat denkt u dat een gemiddelde algemeen directeur (directeur) van deze 25 grootste bedrijven in Nederland, verdient (bruto per maand)? (nmin = 2.373)¹² naar politieke voorkeur¹³

	TOTAAL	VVD	PVV	CDA	D66	GL	SP	PVDA	CU	PVVD	FVD
Werknemer	€3.303	€3.389	€3.321	€3.400	€3.295	€3.293	€3.135	€3.303	€3.405	€3.306	€3.165
directeur	€84.065	€78.759	€67.352	€79.616	€121.059	€99.657	€112.549	€90.807	€69.424	€73.389	€123.658
Keer meer	25	23	20	23	37	30	36	27	20	22	39

4.3 Ideale verhouding inkomen directeur versus gemiddelde werknemer

Hoeveel zou een directeur meer mogen of moeten verdienen dan een gemiddelde werknemer volgens de Nederlanders? Door respondenten eerst aan te laten geven hoeveel ze denken dat beide doelgroepen verdienen, konden we – automatisch – uitrekenen welke factor het inkomen van de directeur groter is dan dat van de werknemer. Deze factor legden we voor aan de respondent en zodoende konden we vragen welke factor men acceptabel of ideaal vindt.

Nederlanders vinden gemiddeld genomen dat een directeur 7,6 keer meer mag verdienen dan de gemiddelde werknemer. Wat opvalt is dat vrouwen vinden dat een directeur 'minder' zou mogen verdienen dan mannen. Hoger opgeleiden vinden in een ideale situatie een verschil van 7,8 keer het salaris gepast, lager opgeleiden houden het bij 8,4 keer meer.

Tabel 4.2

"Hoeveel keer meer dan het inkomen van een gemiddelde werknemer, zou het gemiddelde inkomen van een directeur van één van de 25 grootste bedrijven in de ideale situatie moeten zijn?" (n = 1.820)¹⁴ - naar geslacht en opleidingsniveau

	TOTAAL	MAN	VROUW	LAAG OPGELEID	MIDDELBAAR OPGELEID	HOOG OPGELEID
Ideale situatie	7,6	8.9	5.8	8.4	6.9	7.8

¹¹ Een directeur van de 25e grootste Nederlandse bedrijven verdient 171 keer meer dan zijn of haar gemiddelde werknemer: <https://www.bloomberq.com/news/articles/2017-12-28/ceos-in-u-s-india-earn-the-most-compared-with-average-workers>

¹² Respondenten konden ook de optie weet ik niet kiezen. Deze uitkomsten zijn niet meegenomen in de analyse.

¹³ Respondenten die een gemiddeld inkomen van werknemers lager dan 1.600 Euro of hoger dan 10.000 euro per maand hebben geschat zijn buiten de analyse gehouden. Respondenten die een gemiddeld inkomen van een directeur onder 1.600 euro hebben ingeschat en boven de 1.000.000 zijn buiten de analyse gehouden.

¹⁴ Respondenten konden ook de optie weet ik niet kiezen. Deze uitkomsten zijn niet meegenomen in de analyse.

Kiezers van VVD, D66 vinden in een ideale situatie een verschil met factor 9 het meest gepast. Kiezers van de PVV en PvdD willen een zo klein mogelijk verschil: respectievelijk 4,3 en 4,9 keer meer.

Tabel 4.3

“Hoeveel keer meer dan het inkomen van een gemiddelde werknemer, zou het gemiddelde inkomen van een directeur van één van de 25 grootste bedrijven in de ideale situatie moeten zijn?” (n = 3.047) - naar politieke voorkeur

	TOTAAL	VVD	PVV	CDA	D66	GL	SP	PVDA	CU	PVDD	FVD
Ideale situatie	7,6	9,1	4,3	7,1	9,0	7,4	6,0	7,1	6,0	4,9	8,3

4.4 Verschillen met de werkelijkheid

Om te achterhalen of Nederlanders de huidige situatie¹⁵ of een andere situatie verkiezen, zijn respondenten middels een ‘split-run’ experiment in twee willekeurige maar gelijke steekproeven verdeeld (Groep I en 2). De groepen kregen twee alternatieve verdelingen van het inkomen te zien (A en B), waarbij A de werkelijke verhoudingen tussen de inkomens in Nederland weergeeft. In beide groepen is eerst naar de verhoudingen tussen inkomens in de huidige situatie en vervolgens naar de verdeling van vermogen in de ideale situatie gevraagd. Respondenten konden dus per situatie kiezen welke verhoudingen (A of B) het meest lijkt op de (huidige of ideale) situatie in Nederland.

Groep II kreeg als situatie B een factor die het kleinste verschil tussen directeur en werknemer inhoudt, terwijl Groep I bij situatie B een verdeling te zien kreeg die ligt tussen de meest egalitaire en de werkelijke situatie.

Afbeelding 4.1

Verhouding inkomen directeur en gemiddelde werknemer

		Huidige situatie/Ideale situatie		
	Groep I	Aantal keer dat directeur meer verdient dan werknemers	A. 171x	B. 42x
	Groep II	Aantal keer dat directeur meer verdient dan werknemers	A. 171x	B. 10x

¹⁵ Een directeur van de 25 grootste Nederlandse bedrijven verdient gemiddeld 171 meer dan zijn of haar gemiddelde werknemer

Bron: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-12-28/ceos-in-u-s-india-earn-the-most-compared-with-average-workers>

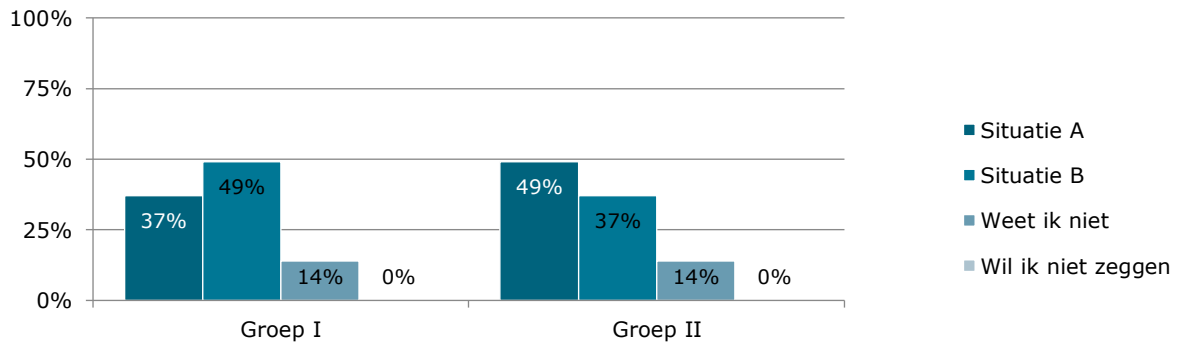
Huidige situatie

In onderstaande figuur zijn de keuzes van Groep I en 2 te zien. Ongeveer de helft (49%) in Groep II denkt dat situatie A (171x meer) de werkelijke verhoudingen weergeeft (wat ook het geval is). Ruim een derde (37%) denkt dat situatie B klopt (10x meer). In Groep I zijn de verhoudingen omgedraaid en denkt een groter deel (49%) dat de directeur 42 keer meer verdient, terwijl 37 procent denkt dat het gaat om 10 keer meer.

Ongeveer een op de zeven respondenten geeft aan het niet te weten.

Figuur 4.2

Kunt u aangeven welke verhouding het meest lijkt op de huidige situatie in Nederland? (Groep I N = 1.458 en Groep II N = 1.562)

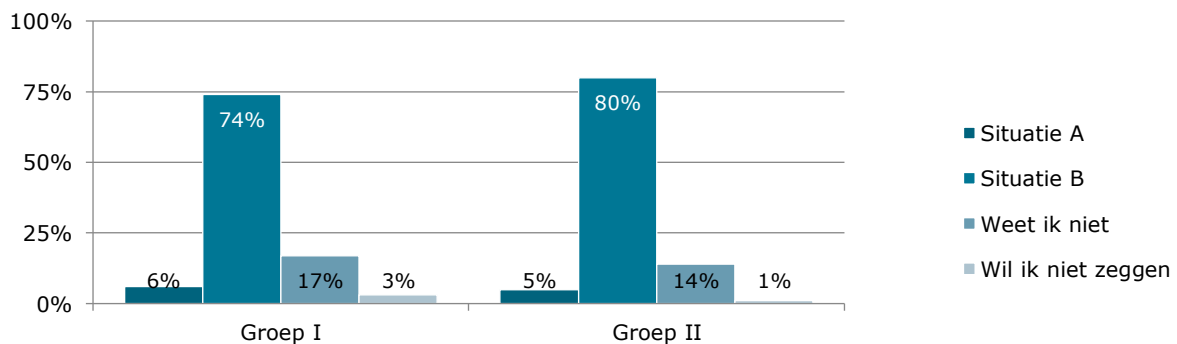

Ideale situatie

Vervolgens is gevraagd welke van de twee varianten men de meest ideale variant vindt. Driekwart of meer kiest in dat geval voor situatie B (74% wil dat de directeur maximaal 42x meer verdient; 80% verkiest 10x meer boven 171x meer). Nederlanders willen dus nog iets liever dat een directeur 10 keer meer verdient dan zijn werknemer dan 42 keer meer.

Figuur 4.3

Welk van de twee situaties ziet u dan als de meest ideale situatie? (Groep I N = 1.458 en Groep II N = 1.562)

Ook hier valt weer op dat de verschillen naar achtergrondvariabelen relatief klein zijn. Hoger opgeleiden vinden nog minder vaak dat een directeur 171 keer meer mag verdienen dan lager of middelbaar opgeleiden. Mannen en vrouwen denken er niet heel veel anders over. Naar leeftijd zien we dat mensen van 35-49 jaar iets vaker (10%) kiezen voor de 171 keer meer variant, maar ook hier geeft 70 procent de voorkeur aan factor 42.

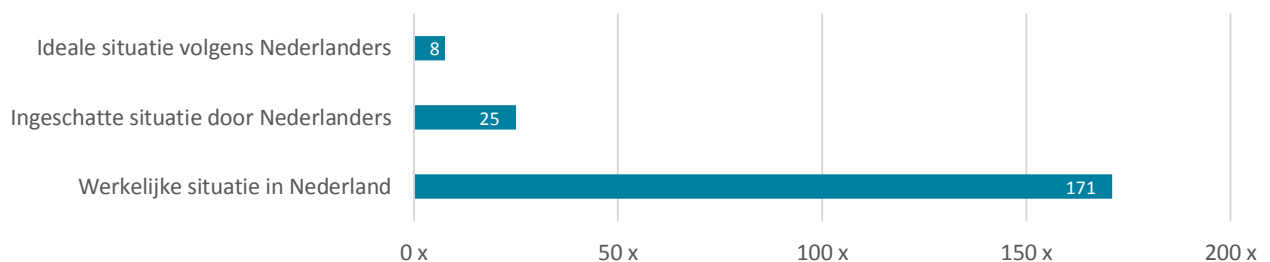
Politieke voorkeur heeft wel enige invloed op deze opvattingen, maar ook dat is zeer beperkt. Kiezers die nu op de VVD zouden stemmen geven er bijvoorbeeld in 9 procent van de gevallen de voorkeur aan dat de directeur 171 keer meer verdient en kiezen in 74 procent voor factor 42 keer meer. Kiezers van GroenLinks zijn het meest egalitair ingesteld: slechts 1 procent vindt dat een directeur 171 keer meer mag verdienen, 83 procent vindt 42 keer meer beter.

4.5 Conclusie inkomensverhouding

Nederlanders schatten dat een gemiddelde werknemer van de 25 grootste bedrijven bruto per maand zo'n 3.300 euro verdient en hun algemeen directeur (directeur) zo'n 84 duizend euro. Dat zou betekenen dat de directeur 25 keer meer verdient dan zijn werknemers. In werkelijkheid is dat 171 keer meer. Idealiter mag de directeur – als we het de Nederlanders vragen – 8 keer meer verdienen dan zijn personeel.

Figuur 4.4

Verhouding van inkomen- werkelijke situatie, ingeschat en ideale situatie

Als we 2 keer twee varianten voorleggen (171x meer versus 42 of 10x meer) kiest maar een klein deel voor de huidige situatie van 171 keer meer loon voor de directeur (respectievelijk 6% en 5%). Een ruime meerderheid van de Nederlanders wil liever dat een directeur 10 keer meer verdient dan zijn werknemer (80%) dan 42 keer meer (74%).

Opnieuw valt op hoe algemeen gedeeld deze opvattingen zijn. Als VVD-kiezers de keuze wordt gegeven tussen een situatie waarin directeuren 171 keer meer verdienen dan de gemiddelde werknemers of 42 keer, kiezen zij ook in grote meerderheid voor 42 keer meer.

GroenLinks-kiezers zijn het meest egalitair ingesteld: slechts 1 procent vindt dat een directeur 171 keer meer mag verdienen.